

ระเบียบวินัย: เทคนิควิธีของอำนาจที่ใช้ควบคุมการทำงานของครูปฐมวัย

Discipline: Power Technique Used to Control the Work of Early Childhood Teachers

วัชรีย์ บุญวิทยา¹ และภัทรพรณ ทำดี²

Watcharee Boonwittaya and Patrapan Tamdee

Received: June 14, 2023

Revised: July 14, 2023

Accepted: July 20, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงเทคนิควิธีของอำนาจที่กระทำผ่านระเบียบวินัยในการควบคุมการทำงานของครูปฐมวัยในเขตกรุงเทพมหานครและในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากครูปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดรัฐบาลและเอกชน ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 41 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกร่วมกับการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผลการวิจัย พบว่า ระเบียบวินัยเป็นเทคนิควิธีของอำนาจที่ควบคุมการทำงานของครูปฐมวัยในมิติต่าง ๆ ได้แก่ 1) การควบคุมผ่านพื้นที่และเวลา 2) การควบคุมผ่านเทคโนโลยี 3) การควบคุมผ่านการแต่งกายและกิริยาท่าทาง 4) การควบคุมผ่านเอกสารเพื่อการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา โดยระเบียบวินัยจะเข้าไปอยู่ในสำนึกของตัวครู จนกลายเป็นร่างกายที่สยบยอมและเชื่อฟัง ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของครูและความสำเร็จขององค์กร ซึ่งเป็นเทคนิควิธีของอำนาจที่ถูกนำมาใช้ในองค์กรสมัยใหม่ เป็นอำนาจที่ปราศจากการใช้ความรุนแรงหรือทำให้ร่างกายเจ็บปวด แต่เป็นอำนาจที่เข้าไปควบคุมจิตวิญญาณในการทำงาน ทำให้เกิดเป็นร่างกายที่สยบยอมและเชื่อฟัง ทั้งนี้ นโยบายในระดับกระทรวงและระดับโรงเรียนต้องมีการกำกับควบคุมระเบียบวินัยให้เป็นไปตามกฎหมายทุกระดับ และต้องเปิดโอกาสให้ครูปฐมวัยสามารถตั้งคำถามและ

¹⁻² มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; Kasetsart University

ต่อรองกับระเบียบวินัยได้ ซึ่งจะทำให้เทคนิควิธีของอำนาจที่กระทำผ่านระเบียบวินัยไม่สามารถทำงานได้อย่างสมบูรณ์ และเป็นการรักษาความสมดุลของอำนาจระหว่างตำแหน่งต่าง ๆ ในโรงเรียน

คำสำคัญ: ระเบียบวินัย, เทคนิควิธี, อำนาจ, ครูปฐมวัย

Abstract

The objective of this research article was to study the power technique that were exercised through discipline to control the work of early childhood teachers in Bangkok and Mueang District, Chiang Mai Province. It was a qualitative research. Data were collected from early childhood teachers in government and private schools in Bangkok and in Mueang district, Chiang Mai Province, 41 people by purposive sampling. In-depth interviews combined with non-participant observation were conducted. The results of the research found that discipline was a power technique that controlled the work of early childhood teachers in various dimensions, namely 1) control through space and time, 2) control through technology, 3) control through dress and gestures, 4) control through documents for evaluation and quality assurance of education. The Discipline entered into the teacher's consciousness until it became a submissive and obedient body that affected the performance of teachers and the success of the organization. This was a technique of power that was used in modern organizations. It was power without the use of violence or physical pain. But it was the power to control the spirit in the work resulting in a body that was submissive and obedient. In this regard, policies at the ministry and school levels must regulate discipline in accordance with the law at all levels. And early childhood teachers must be given opportunities to question and negotiate discipline. This made the technique of power that was exercised through discipline unable to work completely and to maintain a balance of power between various positions in the school.

Keywords: Discipline, Technique, Power, Early Childhood Teachers

บทนำ

การศึกษาเรื่องอำนาจในสังคมสมัยใหม่ได้เคลื่อนตัวออกจากกระดัมหมากในรูปแบบของอำนาจรัฐที่มีลำดับชั้นการควบคุมในแนวตั้งมาสู่อำนาจในระดับจุลภาคที่แผ่ซ่านตามแนวนอนในองค์กรทางสังคมทุกรูปแบบ เช่น อำนาจในโรงงาน อำนาจในโรงพยาบาล อำนาจในคุก และอำนาจในโรงเรียน สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่สถิตยอยู่ในองค์ประกอบย่อย โดยยึดโยงอยู่กับความรู้และความคิดตามยุคสมัยของสังคม หรือที่เรียกว่า “วาทกรรม” ซึ่งทำให้ปัจเจกชนรู้สึกมีอิสระในการกำหนดการกระทำของตนเองได้ แท้จริงแล้วเป็นมายาภาพที่ประกอบสร้างขึ้นด้วยอำนาจทางสังคมและวาทกรรม (ทองกร โภคธรรม, 2547) มนุษย์จึงปกครองตนเองและผู้อื่นด้วยการสร้างความรู้ และความรู้ก็มีอำนาจในการเข้าไปควบคุมผู้ที่อยู่ใต้อำนาจ ความรู้มีลักษณะเป็นลำดับชั้น และวิทยาศาสตร์เป็นความรู้ที่อยู่ในลำดับชั้นที่สูงที่สุด (Foucault, M., 1972) ด้วยอิทธิพลของความรู้แบบวิทยาศาสตร์ ซึ่งให้ความสำคัญกับการค้นหาสาเหตุของสิ่งต่าง ๆ มนุษย์เองก็ถูกมองเป็นวัตถุศึกษาที่เป็นทั้งสาเหตุและผลของการกระทำ เป็นความพยายามในการอธิบายเหตุและผลของสรรพสิ่งต่าง ๆ บนโลก นอกจากนี้ในสังคมสมัยใหม่ยังให้ความสำคัญกับการสร้างบรรทัดฐานหรือมาตรฐานเพื่อควบคุมและจัดระเบียบคนในสังคมบนพื้นฐานของความรู้ตามหลักวิชา โดยให้คุณค่ากับสิ่งที่เป็นปกติธรรมดาตามกรอบของบรรทัดฐานของสังคม ซึ่งเป็นลักษณะที่สำคัญของ “ระเบียบวินัย”

ระเบียบวินัยจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญของอำนาจในการควบคุมคนในสังคม ซึ่งไม่ใช่การควบคุมบังคับโดยตรงและไม่ใช้ความรุนแรง แต่เป็นการควบคุมรายละเอียดปลีกย่อยในกิจวัตรประจำวันของปัจเจกชน เช่น การยกเลิกวิธีการลงโทษด้วยการทรมานร่างกายให้เจ็บปวดของนักโทษมาสู่การกักขังเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยอ้างอิงความรู้เรื่องมนุษยธรรมและสิทธิมนุษยชน เป็นการใช้อำนาจควบคุมร่างกายให้อยู่ในพื้นที่เรือนจำ ในอดีตมีการกำหนดรูปแบบสถาปัตยกรรมให้เป็นหอคอยทรงสูงอยู่ในตำแหน่งที่ผู้คุมสามารถตรวจตรา สอดส่อง และเฝ้าดูได้ตลอดเวลา เป็นการควบคุมร่างกายนักโทษผ่านพื้นที่และตารางกิจกรรมในแต่ละวัน ในปัจจุบันการจับจองและการสอดส่องนอกจากจะกระทำผ่านสถาปัตยกรรมแล้วยังมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น กล้องวงจรปิด CCTV เข้ามาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมร่างกายของนักโทษ นอกจากนี้การควบคุมร่างกายยังกระทำผ่านเครื่องแต่งกาย เพื่อแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างนักโทษกับผู้คุมและระหว่างนักโทษกับนักโทษด้วยกัน คล้ายกับในโรงงานอุตสาหกรรม โดยเครื่องแต่งกายที่แตกต่างกันทำให้ง่ายต่อการมองเห็นและจำแนกแยกแยะว่าใครเป็นใคร และใครควรอยู่ในตำแหน่งใดของพื้นที่ในช่วงเวลานั้น ๆ เพื่อนำไปสู่การประเมินว่าใครละเมิดระเบียบ ซึ่งจะ

นำไปสู่การลงโทษเพื่อกำกับควบคุมพฤติกรรมให้เป็นปกติตามระเบียบและบรรทัดฐานของสังคมต่อไป

แม้ว่าการควบคุมครูด้วยระเบียบวินัยในโรงเรียนอาจมีความแตกต่างจากการควบคุมนักโทษในคุก เนื่องจากครูอยู่ในสถานภาพของการเป็นผู้ควบคุมกฎระเบียบในโรงเรียน ซึ่งทำให้ดูเหมือนมีอิสระและมีอำนาจในการต่อรองมากกว่าและอาจไม่ได้ถูกควบคุมเข้มงวดแบบเบ็ดเสร็จเหมือนนักโทษในคุก แต่หากมองในมิติของอำนาจที่กระทำต่อร่างกาย ครูที่ดูเหมือนเป็น “ผู้กระทำ” แต่ในขณะเดียวกันก็เป็น “ผู้ถูกกระทำ” ที่ถูกคาดหวังให้ปฏิบัติตามระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด โดยอ้างอิงความรู้ในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมในวิชาชีพที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ทางวิชาการ รวมถึงการอบรมขัดเกลาให้นักเรียนได้เรียนรู้ทักษะทางสังคมและความคิดทางวัฒนธรรมผ่านกิจกรรมและระเบียบวินัย โรงเรียนจึงเป็นเสมือนสังคมจำลองขนาดเล็กที่ครูใช้ฝึกปฏิบัติด้านระเบียบวินัยให้กับนักเรียน ครูจึงจำเป็นต้องประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน และถูกคาดหวังให้ปฏิบัติตามข้อกำหนดของระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด ระมัดระวัง ดูแล ป้องกัน ไม่ฝ่าฝืนหรือหลีกเลี่ยง หากพบว่ามีกรกระทำผิด ผู้บังคับบัญชาต้องดำเนินการทางวินัยทันที เพื่อมิให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่ผู้อื่น (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2562) สมาชิกทุกคนในองค์กรการศึกษาต้องปฏิบัติตามแบบแผนพฤติกรรมต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด ผู้ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาจำเป็นต้องดำเนินการทางวินัยที่เหมาะสม เพื่อรักษามาตรฐานองค์กรที่จำเป็นสำหรับการบรรลุเป้าหมาย Dorice, N. N., Hesborn, M. C., & Benard, K. Y. (2016) ครูจึงถูกอำนาจควบคุมผ่านระเบียบวินัยในหลายมิติ ทั้งจากผู้บังคับบัญชาในองค์กรการทำงาน ผู้ปกครอง และผู้คนในสังคมทั่วไป โดยเฉพาะครูปฐมวัย ซึ่งเป็นกลุ่มวิชาชีพครูที่ถูกคาดหวังจากสังคมในเรื่องการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก โดยการอ้างอิงจากความรู้ที่ถูกทำให้เชื่อว่า เด็กปฐมวัยที่มีอายุอยู่ในช่วงแรกเกิดถึงก่อนเข้าประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นช่วงอายุที่พัฒนาการด้านสมองและการเรียนรู้เป็นไปอย่างรวดเร็วที่สุดในชีวิต และเป็นช่วงวัยที่เด็กมีความกระตือรือร้นและมีความสามารถในการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565) ครูจึงมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

การศึกษาเกี่ยวกับครูปฐมวัยที่ผ่านมาส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในด้านบทบาทของครูปฐมวัยที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และประสบการณ์ให้กับเด็ก โดยให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพในการทำงาน ภายใต้การกำกับควบคุมของระเบียบวินัยที่เข้มงวด ครูปฐมวัยควรยอมรับในบทบาทหน้าที่ของการปฏิบัติงาน เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาสมรรถนะเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตนเอง ผู้เรียน และหน่วยงาน โดยให้ความร่วมมือในการพัฒนาตนเองตามสมรรถนะของครู

ปฐมวัยอย่างต่อเนื่องด้วยความเต็มใจ (อนุสรณ์ อุททะ และจิตติมา วรรณศรี, 2563) เพื่อให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์คุณภาพที่กำหนด ซึ่งเป็นความเชื่อมโยงกันระหว่างประสิทธิภาพ วินัย และการสอดส่อง คล้ายกับการเฝ้าดูผ่านสถาปัตยกรรม (Panopticon) เป็นการติดตามความรับผิดชอบของครูควบคู่กับการเพิ่มขึ้นของวัฒนธรรมการตรวจสอบการทำงานของครู (Perryman, J., 2006) การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาระเบียบวินัย ซึ่งเป็นเทคนิควิธีของอำนาจที่ใช้ในการควบคุมครูปฐมวัย โดยไม่รู้สึกรู้ว่าถูกบังคับโดยตรง แต่เป็นการทำให้ยอมรับและควบคุมตนเองให้ทำตามระเบียบวินัยอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป้าหมายในการฝึกร่างกายให้สยบยอมจนกลายเป็นความเคยชินและเป็นหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ ซึ่งเกิดขึ้นควบคู่กับการตรวจตรา จับจ้อง และสอดส่องเพื่อไม่ให้เกิดความผิดปกติ ระเบียบวินัยจึงเป็นการควบคุมสมาชิกในสังคมสมัยใหม่ในพื้นที่ต่าง ๆ รวมถึงพื้นที่ของโรงเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการทำงาน

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาเทคนิควิธีของอำนาจที่กระทำผ่านระเบียบวินัยในการควบคุมการทำงานของครูปฐมวัยในเขตกรุงเทพมหานครและในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การเลือกพื้นที่ศึกษาและผู้ให้ข้อมูลเป็นการเลือกแบบเจาะจง ด้วยวิธีการศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) ผู้ให้ข้อมูลสำหรับการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูปฐมวัยที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนสังกัดรัฐบาลและเอกชน ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ไม่น้อยกว่า 5 ปี เนื่องจากทั้งสองพื้นที่เป็นตัวแทนของสังคมเมือง ทั้งเมืองศูนย์กลางและเมืองส่วนภูมิภาค ผู้คนมีวิถีชีวิตแบบเมือง (Urbanism) มีลักษณะการอยู่อาศัยเป็นครอบครัวเดี่ยว ไม่มีปู่ย่าตายายคอยดูแลเด็กเล็กเหมือนสังคมชนบทที่อยู่อาศัยแบบครอบครัวขยาย จึงมีแนวโน้มที่ทั้งพ่อและแม่ต้องออกมาทำงานนอกบ้าน ภาระหน้าที่ในการดูแลเด็กเล็กจึงกลายเป็นของครูและโรงเรียน โดยเริ่มต้นจากการค้นหาผู้ให้ข้อมูลหลัก จากนั้นมีการแนะนำผู้ให้ข้อมูลคนต่อไปแบบปากต่อปาก (Snowball Technique) ผ่านเครือข่ายของครูปฐมวัยจนครบจำนวน 41 คน โดยแบ่งเป็นครูปฐมวัยที่ปฏิบัติงานในเขตกรุงเทพมหานคร 20 คน (จำแนกเป็นสถานศึกษาในสังกัดรัฐบาล จำนวน 4 คน และเอกชน จำนวน 16 คน) และปฏิบัติงานในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 21 คน (จำแนกเป็นสถานศึกษาในสังกัดรัฐบาล จำนวน 11 คน และเอกชน จำนวน 10 คน)

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ด้วยแนวคำถามที่มาจากกรอบแนวคิดเรื่องระเบียบวินัย การจับจ้อง และการสอดส่องของมิเชล ฟูโกต์ ซึ่งจะถูกพัฒนาไปตามบริบทของผู้ให้ข้อมูล เป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในการทำงานของครูปฐมวัย ระเบียบวินัยที่ใช้ในการกำกับควบคุมครูปฐมวัยผ่านพื้นที่และตารางเวลาการทำงานในแต่ละวัน ระเบียบการลา การควบคุมผ่านเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ การควบคุมเรื่องการแต่งกายและกิริยาท่าทางในระหว่างการทำงาน ซึ่งเป็นเทคนิควิธีของอำนาจที่กระทำต่อครูปฐมวัย ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของครูปฐมวัยที่มีต่อระเบียบวินัย โดยการสัมภาษณ์จะดำเนินไปร่วมกับการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) เพื่อสังเกตอารมณ์ความรู้สึกของครูเมื่อบอกเล่าถึงเรื่องราวต่าง ๆ รวมถึงสภาพแวดล้อมของสถานที่ทำงาน ตลอดจนปฏิกิริยาและความสัมพันธ์ของผู้คนที่เกิดขึ้นในระหว่างการสัมภาษณ์ ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนชีวิตการทำงานของครูปฐมวัยภายใต้ระเบียบวินัยที่ลุ่มลึกมากขึ้น

3. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งข้อมูลออกเป็นกลุ่มตามประเด็นของการศึกษา เช่น ประสบการณ์ในการทำงานของครู ระเบียบวินัยเกี่ยวกับการควบคุมพื้นที่และตารางเวลาการทำงานในแต่ละวัน ระเบียบเรื่องการลา การควบคุมผ่านเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ ระเบียบวินัยเรื่องการแต่งกาย และความรู้สึกนึกคิดของครูปฐมวัยที่มีต่อระเบียบวินัย หลังจากนั้นข้อมูลทั้งหมดจะถูกเชื่อมโยงเข้าด้วยกันและวิเคราะห์ว่าเป็นไปตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัยหรือไม่ มีประเด็นใดที่แตกต่างไปจากสิ่งที่แนวคิดและทฤษฎีเคยอธิบายไว้ โดยข้อมูลจากครูปฐมวัยในพื้นที่กรุงเทพมหานครและอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่จะถูกวิเคราะห์แยกตามพื้นที่ก่อน หลังจากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อสะท้อนแบบแผนร่วมของปรากฏการณ์ที่ศึกษา

สรุปผลการวิจัย

การทำงานในสังคมสมัยใหม่ดูเหมือนว่ามนุษย์มีอิสระและเสรีภาพมากขึ้น ปราศจากการบังคับควบคุมร่างกายโดยตรง หากแต่แท้จริงแล้วเป็นการเปลี่ยนผันไปสู่การควบคุมที่ซับซ้อนและแยบยลมากขึ้นผ่าน “ระเบียบวินัย” ที่ผู้มีอำนาจสร้างขึ้นและใช้ในการควบคุมการทำงานของผู้อยู่ใต้อำนาจ เพื่อให้การทำงานขององค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ผ่านวาทกรรมที่ว่าด้วยประสิทธิภาพในการทำงาน ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของความสัมพันธ์เชิงอำนาจในพื้นที่โรงเรียน ระเบียบวินัยจึงเป็นเทคนิควิธีของอำนาจที่ควบคุมการทำงานของครูปฐมวัยในมิติต่าง ๆ ดังนี้

1. การควบคุมผ่านพื้นที่และเวลา

การออกแบบพื้นที่และสิ่งปลูกสร้างในโรงเรียนเป็นเทคนิควิธีอย่างหนึ่งในการควบคุมระเบียบวินัย ผ่านสถาปัตยกรรม (Architectural Control) ระหว่างผู้ที่เฝ้าดูซึ่งเป็นฝ่ายที่มีอำนาจมากกว่ากับผู้ที่ถูกเฝ้าดูหรือผู้ที่มีอำนาจน้อยกว่า ลักษณะของการควบคุมผ่านพื้นที่ของครูปฐมวัยอาจมีความแตกต่างจากพื้นที่แห่งอำนาจในมิติอื่น ๆ ที่มักเกิดขึ้นในความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างสองฝ่าย แต่สำหรับครูปฐมวัย สถาปัตยกรรมจะทำหน้าที่ในการควบคุมทั้งจากผู้บังคับบัญชาในลำดับชั้นสูงกว่าและผู้ปกครองที่มีความกังวลเรื่องความปลอดภัยและต้องการเฝ้าดูบุตรหลานทำกิจกรรมต่าง ๆ ในระหว่างที่ใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียน โรงเรียนบางแห่งจึงมีการออกแบบห้องเรียนและพื้นที่ใช้สอยในโรงเรียนเพื่อให้ผู้ปกครองสามารถร่วมสังเกตการณ์กิจวัตรประจำวันของบุตรหลานได้อย่างสะดวก เช่น การออกแบบให้ประตูเป็นกระจกใส ผนังห้องด้านที่ติดกับทางเดินถูกออกแบบให้ครึ่งล่างเป็นปูนทึบส่วนครึ่งบนเป็นกระจกใส เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาสามารถมองเห็นการทำงานของครูในระหว่างเดินตรวจตรา และในขณะเดียวกันผู้ปกครองก็สามารถมองเห็นบุตรหลานได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังมีการออกแบบอาคารเรียนให้มีระเบียงทางเดินด้านหน้าห้องเรียน เพื่อให้เป็นพื้นที่เปิดสำหรับการมองเห็น ในขณะที่บางโรงเรียนมีการออกแบบอาคารให้ครูปฐมวัยต้องเดินผ่านห้องผู้บังคับบัญชาเมื่อต้องออกนอกพื้นที่ของโรงเรียน เป็นเสมือนการควบคุมไม่ให้ครูทิ้งห้องเรียนในระหว่างวัน

นอกจากการถูกควบคุมผ่านพื้นที่แล้ว ครูปฐมวัยยังถูกควบคุมการทำงานผ่านกิจวัตรประจำวัน โดยตารางเวลาการทำงานอย่างเป็นทางการส่วนใหญ่เริ่มต้นเวลา 7 โมงเช้า แต่เนื่องจากภาวะความเร่งรีบในสังคมเมืองทำให้ผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องออกจากบ้านเพื่อไปให้ทันเวลาเช้างานตอนเช้า จึงจำเป็นต้องแวะส่งบุตรหลานที่โรงเรียนก่อนไปทำงาน ทำให้เด็กบางคนมาถึงโรงเรียนก่อน 7 โมงเช้า ด้วยภาระหน้าที่และความรับผิดชอบทำให้ครูต้องมารอรับเด็กก่อนกำหนดเวลาการเริ่มงาน นอกจากนี้ในบางโรงเรียนที่มีบริการรถรับส่งนักเรียน จำเป็นต้องมีครูอยู่ประจำรถเพื่อความปลอดภัยของนักเรียน ทำให้ครูกลุ่มนี้ต้องทำงานมากกว่าตารางเวลาที่กำหนดเช่นกัน หลังจากรับนักเรียนจากผู้ปกครองในตอนเช้าแล้ว ครูจะต้องดูแลให้เด็กจัดการธุระส่วนตัวเพื่อเตรียมตัวเคารพธงชาติและสวดมนต์ในตอนเช้า ก่อนเข้าสู่การทำกิจกรรมต่าง ๆ ในห้องเรียน นอกจากนี้ช่วงเวลาพักรับประทานอาหารกลางวันของครูปฐมวัยยังมีความแตกต่างจากอาชีพอื่น เนื่องจากเด็กเล็กยังไม่สามารถเดินไปรับประทานอาหารเองได้ จำเป็นต้องมีคนดูแลตลอดเวลาในระหว่างรับประทานอาหาร ครูจึงไม่สามารถรับประทานอาหารพร้อมกันและตรงตามเวลาได้ ต้องสลับกันไปรับประทานอาหาร บางคนรับประทานอาหารก่อนเวลาพักกลางวัน ในขณะที่บางคนรับประทานในช่วงบ่ายหรือช่วงเวลาที่เด็กนอนหลับ เพราะครูไม่สามารถทิ้งห้องเรียนและเด็กไปพร้อมกันได้ นอกจากนี้ในช่วง

เวลาที่เด็กนอนหลับยังเป็นช่วงเวลาที่ครูต้องเร่งทำงานในความรับผิดชอบอื่น เช่น การตรวจการบ้าน การเขียนรายงานพฤติกรรมเด็ก การเตรียมตัวสำหรับกิจกรรมในช่วงถัดไป ตลอดจนงานเอกสารอื่น ๆ ส่วนในเวลาเลิกเรียน แม้ว่าโรงเรียนจะมีการกำหนดตารางเวลาที่ชัดเจน แต่มีผู้ปกครองบางคนยังไม่สามารถรับบุตรหลานได้ตามเวลาที่โรงเรียนกำหนด เนื่องจากติดภาระเรื่องงานและปัญหาการจราจรในสังคมเมือง ทำให้มีเด็กจำนวนหนึ่งต้องกลับเย็นกว่าเวลาเลิกเรียนตามที่กำหนด ครูประจำชั้นและครูเวรจึงต้องอยู่รอจนกว่าเด็กคนสุดท้ายจะมีผู้ปกครองมารับกลับบ้าน ทำให้ช่วงเวลาการทำงานของครูยาวนานกว่าที่กำหนดไว้ในระเบียบ โดยในแต่ละวันครูมีตารางเวลาการทำงานที่ยาวนานประมาณ 10-12 ชั่วโมง และเป็นตารางเวลาการทำงานที่ไม่สามารถละทิ้งหน้าที่ได้ เนื่องจากเป็นอาชีพที่ต้องรับผิดชอบต่อดูแลเด็กเล็กที่ยังไม่สามารถดูแลตัวเองได้ ทำให้ตารางเวลาการทำงานที่ถูกกำหนดอย่างเป็นทางการถูกยึดโยงกับความรับผิดชอบในความปลอดภัยของเด็กเล็ก ทำให้ต้องทำหน้าที่มากกว่าระเบียบที่ถูกกำหนดตามตารางอย่างเป็นทางการ

นอกจากการกำหนดช่วงเวลาทำงานของครูปฐมวัยผ่านตารางกิจกรรมในแต่ละวันแล้ว โรงเรียนบางแห่งยังมีระเบียบในการควบคุมไม่ให้ครูออกไปนอกพื้นที่โรงเรียนในช่วงเวลาทำงานโดยไม่มีคำสั่งเป็น การปิดล้อมในเชิงพื้นที่ที่เชื่อมโยงกับเวลา เช่น ในช่วงเวลาหลังแปดโมงครึ่งเป็นช่วงเวลาที่ครูต้องอยู่ในห้องเรียนกับเด็ก ครูจะถูกกำหนดให้อยู่ในพื้นที่ห้องเรียนเท่านั้น ไม่สามารถเดินออกมานอกห้องเรียนโดยไม่จำเป็น เพราะนั่นหมายถึงการละทิ้งห้องเรียน ในขณะที่ช่วงเวลาตอนเย็นหลังเลิกเรียนครูถูกกำหนดให้อยู่ในพื้นที่ของสนามเด็กเล่น เพื่อดูแลความปลอดภัยให้กับเด็ก ดังนั้น ช่วงเวลาการทำงานในแต่ละวันจะถูกกำหนดให้อยู่ในพื้นที่ที่แตกต่างกันแต่เชื่อมโยงกัน เป็นการควบคุมให้ครูอยู่ในพื้นที่เพื่อให้ครูใช้ศักยภาพของตนเองให้มากที่สุดในพื้นที่และเวลาที่กำหนด ทำให้ไม่มีเวลาพูดคุยกับเพื่อนร่วมงาน หรือทำกิจกรรมอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็ก ในสังคมสมัยใหม่นอกจากการปิดล้อมทางกายภาพแล้ว ยังมีการปิดช่องทางการสื่อสารผ่านเทคโนโลยี โดยโรงเรียนหลายแห่งมีการกำหนดระเบียบของการใช้เครื่องมือสื่อสาร โดยห้ามไม่ให้ครูใช้โทรศัพท์ส่วนตัวในช่วงเวลาทำงาน เพื่อไม่ให้รบกวนหรือเป็นอุปสรรคกับงานดูแลเด็ก ซึ่งผู้บังคับบัญชาสามารถตรวจสอบได้ทั้งจากการเดินตรวจตราโดยตรง และการตรวจสอบผ่านกล้องวงจรปิดภายในโรงเรียนและห้องเรียน โดยหากมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนต้องใช้โทรศัพท์ติดต่อกับครอบครัวหรือติดต่อกับผู้ปกครองของเด็ก ครูส่วนใหญ่จะติดต่อกับโทรศัพท์ในห้องธุรการของโรงเรียน ซึ่งเป็นการควบคุมให้ครูใช้โทรศัพท์เฉพาะเรื่องที่เป็นและเกี่ยวข้องกับการทำงานเท่านั้น

นอกจากนี้ยังมีระเบียบในเรื่องการลา โดยโรงเรียนแต่ละแห่งมีการกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการลาที่มีความเข้มงวดแตกต่างกัน ส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนในสังกัดรัฐหรือเอกชน

การลาของครูต้องแจ้งให้ผู้บังคับบัญชารับทราบเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อจัดสรรครูมาทำหน้าที่แทน อย่างไรก็ตามข้อกำหนดเกี่ยวกับการลาหรือสิ่งที่ต้องชดเชยเมื่อมีการลาอาจมีความแตกต่างกัน ถ้าเป็นโรงเรียนในสังกัดของรัฐ การขอยกให้เป็นการลาตามระเบียบของราชการ คือ อนุญาตให้ลาได้แต่ต้องมีใบรับรองแพทย์ ในขณะที่โรงเรียนเอกชนบางแห่งกำหนดให้มีการหักค่าตอบแทนของครู ไม่ว่าจะเป็นการลาป่วยแบบมีใบรับรองแพทย์ ลาพักผ่อน และลากิจ ทำให้ครูไม่อยากลาถ้าไม่มีความจำเป็นจริง ๆ เพราะจะทำให้สูญเสียรายได้ นอกจากนี้ยังพบว่าบางโรงเรียนมีระเบียบควบคุมไม่ให้ครูลาออกกลางคันหรือในระหว่างภาคการศึกษา เนื่องจากจะส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอนของโรงเรียน โรงเรียนเอกชนบางแห่งจึงกำหนดข้อบังคับในเรื่องการลาออกของครู เช่น กำหนดให้มีการวางเงินมัดจำในระหว่างปฏิบัติงานเพื่อให้ปฏิบัติงานจนครบปีการศึกษา จึงจะสามารถรับเงินมัดจำคืนได้ นอกจากนี้ครูที่สังกัดโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่ถ้ามีโอกาสก็จะไปสอบบรรจุเป็นครูในสังกัดโรงเรียนรัฐบาล ด้วยเหตุผลในเรื่องความมั่นคงในอาชีพ ทำให้โรงเรียนเอกชนมีอัตราการลาออกกลางคันของครูในระหว่างปีการศึกษาค่อนข้างสูง โรงเรียนเอกชนบางแห่งจึงมีระเบียบกำหนดให้ครูต้องลาออกจากโรงเรียนก่อนจึงจะสามารถไปสมัครสอบคัดเลือกที่โรงเรียนอื่นได้ ทำให้การตัดสินใจของครูต้องอยู่บนความเสี่ยง เนื่องจากต้องลาออกทั้งที่ยังไม่แน่ใจว่าจะได้งานทำใหม่หรือไม่

2. การควบคุมผ่านเทคโนโลยี

ในสังคมสมัยใหม่การทำงานของครูปฐมวัยถูกควบคุมด้วยเทคโนโลยีที่ถูกนำไปเชื่อมโยงกับพื้นที่และเวลา ทำให้การควบคุมระเบียบวินัยของครูมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเริ่มจากการนำเครื่องสแกนลายนิ้วมือเข้ามาควบคุมเวลาการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่สามารถระบุตัวบุคคลและเวลาเข้าออกที่ชัดเจน ไม่สามารถทำแทนกันได้เหมือนการสแกนบัตร และไม่สามารถลงเวลาไม่ตรงกับความเป็นจริงได้เหมือนการเซ็นชื่อในอดีต นอกจากนี้ข้อมูลที่ถูกบันทึกจากเครื่องสแกนลายนิ้วมือจะอยู่ในระบบคอมพิวเตอร์ส่วนกลางที่ผู้บังคับบัญชาในลำดับชั้นต่าง ๆ สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ตลอดเวลา เครื่องสแกนลายนิ้วมือจึงเป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เข้าไปควบคุมเวลาการทำงานให้มีความเข้มงวดมากขึ้น นอกจากเทคโนโลยีที่ใช้ในการควบคุมเวลาการทำงานแล้ว ในปัจจุบันยังมีเทคโนโลยีก้องวงจรปิดหรือกล้อง CCTV ที่สามารถบันทึกได้ทั้งภาพและเสียง โรงเรียนหลายแห่งนิยมนำมาติดตั้งตามพื้นที่ต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น ประตูทางเข้าและออก โถงทางเดิน สนามเด็กเล่น และห้องอาหาร ด้วยเหตุผลในเรื่องความปลอดภัย แต่ในขณะเดียวกันกล้องวงจรปิดก็มีบทบาทสำคัญในการควบคุมการปฏิบัติงานของครูด้วยเช่นกัน โดยในหลายโรงเรียนนอกจากจะติดตั้งกล้องวงจรปิดภายในบริเวณโรงเรียนที่เป็นจุดเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุต่อเด็กแล้ว แต่ยังมีการ

ติดตั้งกล้องวงจรปิดภายในห้องเรียนด้วย ในความหมายของครูการติดตั้งกล้องวงจรปิดในห้องเรียนทำให้ผู้บังคับบัญชาสามารถเฝ้าดูและตรวจสอบการทำงานของครูได้ตลอดเวลา แตกต่างจากการเดินตรวจตราที่สามารถทำได้เพียงบางเวลาเท่านั้น กล้องวงจรปิดในห้องเรียนจึงเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการจับจ้องและสอดส่องเพื่อจับผิดว่าครูใช้เวลาไปกับเด็ก ๆ ในห้องเรียนอย่างเต็มที่หรือไม่ นอกจากนี้ในบางโรงเรียนยังใช้ข้อมูลจากกล้องวงจรปิดมาเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูด้วย อีกทั้งกล้องวงจรปิดยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างความไว้วางใจให้กับผู้ปกครอง เพราะเป็นเครื่องการันตีว่าผู้ปกครองสามารถตรวจสอบการดูแลเด็กของครูได้ในกรณีที่มีปัญหาเกิดขึ้น เช่น การใช้ความรุนแรง การลงโทษ การเกิดอุบัติเหตุ และการทะเลาะวิวาทระหว่างเด็ก ซึ่งเป็นแรงจูงใจที่สำคัญของผู้ปกครองในการตัดสินใจให้บุตรหลานเข้ามาอยู่ในความดูแลของโรงเรียน โดยเฉพาะในกรณีของโรงเรียนเอกชน ผู้บริหารและผู้ปกครองสามารถติดตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนได้ผ่านอุปกรณ์ที่หลากหลาย ทั้งจากกล้องวงจรปิดในโรงเรียน และการติดตามผ่านโทรศัพท์มือถือ ในขณะที่บางโรงเรียนภาพจากกล้องวงจรปิดทุกพื้นที่ในโรงเรียนจะปรากฏอยู่บนจอภายในห้องผู้บริหาร นอกจากนี้เทคโนโลยีสมัยใหม่จะเป็นเครื่องมือในการกำกับควบคุมครูในพื้นที่โรงเรียนแล้ว เทคโนโลยีการสื่อสารยังสามารถขยายขอบเขตการควบคุมออกไปนอกพื้นที่โรงเรียน โดยผู้บังคับบัญชาและผู้ปกครองสามารถติดตามการทำงานของครูได้โดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องพื้นที่และเวลา ทั้งในรูปแบบของ Line หรือ Facebook Messenger เป็นต้น ทำให้การทำงานของครูนอกจากจะมีช่วงเวลาที่ยาวนานแล้วยังไม่สามารถกำหนดขอบเขตของพื้นที่และเวลาได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะการสื่อสารกับผู้ปกครองของครูในโรงเรียนเอกชน ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญมาก เนื่องจากโรงเรียนต้องการสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ปกครอง ทำให้ครูต้องตอบคำถามผู้ปกครองแม้ในช่วงเวลากลางคืนและวันหยุด

3. การควบคุมผ่านการแต่งกายและกิริยาท่าทาง

ครูเป็นอาชีพที่ถูกคาดหวังจากสังคมให้มีภาพลักษณ์ที่น่าเชื่อถือ ทั้งในเรื่องของการแต่งกายและกิริยาท่าทาง โดยระเบียบวินัยเรื่องการแต่งกายของครูแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มโรงเรียนที่กำหนดระเบียบวินัยเรื่องการแต่งกายเป็นกรอบให้ครูเลือกปฏิบัติ เช่น แต่งกายด้วยชุดสุภาพเรียบร้อย ซึ่งถูกนำมาตีความผ่านมุมมองของครูว่าหมายถึง ชุดที่ปกปิดร่างกายมิดชิด ไม่เปิดเผยให้เห็นเรือนร่างมากเกินไป ไม่ใส่เสื้อคอกลึก ไม่ใส่กระโปรงหรือกางเกงสั้นเกินไป ความคาดหวังเหล่านี้ไม่ได้ถูกกำหนดขึ้นเฉพาะในพื้นที่ของโรงเรียนเท่านั้น หากแต่เป็นความคาดหวังทางสังคม (Social Expectation) ที่มีต่อคนที่มีอาชีพเป็นครู ส่วนกลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มโรงเรียนที่กำหนดให้ครูใส่ชุดยูนิฟอร์มของโรงเรียน โดยการออกแบบเสื้อผ้าจะเน้นให้มีความสุภาพเรียบร้อยใน

ความหมายของสังคม เช่น เสื้ออกเชิ้ตหรือคอขาว เอาชายเสื้อใส่ไว้ในกางเกงหรือกระโปรงให้เรียบร้อย หรือเสื้อทรงเข้ารูปปล่อยชายคลุมสะโพก หรือเสื้อเอวจัมเข้ากับลำตัว บางโรงเรียนอาจกำหนดให้เป็นเสื้อยืดโปโลปิกตราของโรงเรียน โดยมีทั้งชุดที่เป็นกางเกงและกระโปรง แต่ส่วนใหญ่ครูจะเลือกใส่ชุดที่เป็นกางเกงมากกว่า เพราะมีความคล่องตัวเวลาทำกิจกรรมที่ต้องลุกนั่งอยู่บ่อยครั้ง และในเวลาที่ต้องพาเด็ก ๆ เข้าห้องน้ำ ส่วนกระโปรงจะถูกเลือกนำมาสวมใส่ในวันที่มีกิจกรรมสำคัญของโรงเรียน และต้องเป็นกระโปรงทรงสุภาพที่มีความยาวคลุมเข่า นอกจากนี้ในเรื่องของทรงผม ถ้าเป็นผมยาวจะต้องมัดรวบให้เรียบร้อย เพื่อความสะดวกและความสะอาดในการทำงาน ทั้งนี้ ในเรื่องของการแต่งกายและทรงผมหากไม่เป็นไปตามระเบียบหรือไม่เป็นไปตามความคาดหวังของสังคมที่มีต่ออาชีพครู ผู้บังคับบัญชาอาจเรียกครูมาตักเตือน โดยให้เหตุผลว่าครูเป็นตัวแทนขององค์กรในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของสถาบันการศึกษา นอกจากนี้การแต่งเครื่องแบบหรือยูนิฟอร์มยังเป็นเหมือนสัญลักษณ์ที่ถูกทำให้มองเห็นว่าใครอยู่ตำแหน่งอะไร และควรอยู่ในพื้นที่ใดตามตารางเวลาในแต่ละวัน ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงลำดับความสัมพันธ์เชิงอำนาจในโรงเรียน ส่งผลต่อการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในตำแหน่งต่าง ๆ เช่น การกำหนดสีเสื้อที่แตกต่างกันระหว่างครูทั่วไปกับครูอาวุโสหรือครูในระดับหัวหน้างาน หรือการกำหนดให้ครูทั่วไปใส่ชุดยูนิฟอร์ม ในขณะที่ครูที่เป็นหัวหน้างานสามารถเลือกใส่ชุดในรูปแบบที่ต้องการได้

เนื่องจากอาชีพครูปฐมวัยต้องรับหน้าที่ในการดูแลและขัดเกลาเด็กต่อจากครอบครัว ทั้งการอบรมสั่งสอนอย่างเป็นทางการและการเลียนแบบพฤติกรรม ครูจึงจำเป็นต้องมีพฤติกรรมและกิริยาท่าทางที่เหมาะสมเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก เช่น การไหว้ด้วยท่วงท่าที่ถูกต้อง มีกิริยาท่าทางที่สุภาพ พูดจาไพเราะ ไม่พูดเสียงดัง ไม่พูดคำหยาบ มีจิตใจอ่อนโยน มีเมตตา และรักเด็ก โดยเฉพาะในพื้นที่โรงเรียน ภายใต้ยูนิฟอร์มที่สวมใส่ และตามสถานภาพที่ครอบครอง เพื่อให้เป็นไปตามความคาดหวังของสังคม กิริยาท่าทางต่าง ๆ ที่ครูปฏิบัติซ้ำ ๆ จะกลายเป็นความเคยชินและนำเอากิริยาท่าทางดังกล่าวติดตัวออกไป แม้ไม่ได้อยู่ในเวลาทำงานและในพื้นที่โรงเรียน รวมถึงการระมัดระวังเรื่องการแต่งกายเมื่ออยู่ภายนอกโรงเรียน เนื่องจากเกรงว่าจะพบเจอกับผู้ปกครองและนักเรียนหากแต่งกายไม่เหมาะสม และอาจถูกมองและประเมินในด้านที่ไม่ดี นอกจากนี้ในสังคมสมัยใหม่ยังมีพื้นที่สำหรับการแสดงตัวตนในหลายรูปแบบ และมีการเผยแพร่สู่พื้นที่สาธารณะได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook หรือ Instagram ซึ่งถือเป็นพื้นที่ส่วนตัวที่สามารถเปิดเผยหรือแสดงตัวตนได้อย่างอิสระ แต่ในท้ายที่สุดแล้ว บุคคลกลับไม่สามารถรักษาความเป็นส่วนตัวบนพื้นที่สาธารณะเหล่านี้ได้ดังที่ตั้งใจ เพราะลักษณะของโลกออนไลน์ที่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ สามารถเชื่อมต่อถึงกันได้อย่างรวดเร็ว ครูหลายคนจึงรู้สึกลำบากใจที่ต้องติดต่อกับ

ผู้ปกครองผ่านทางช่องทางดังกล่าว เนื่องจากเมื่อผู้ปกครองได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในพื้นที่ส่วนตัว ทำให้ครูรู้สึกไม่เป็นตัวของตัวเอง และต้องระมัดระวังในสิ่งที่ต้องแสดงออกมากขึ้น

4. การควบคุมผ่านเอกสารเพื่อการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา

ด้วยระบบการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษาที่มีในปัจจุบัน ทำให้ครูปฐมวัยต้องคำนึงถึงและระมัดระวังตัวในการปฏิบัติหน้าที่เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามตัวชี้วัดของการประกันคุณภาพการศึกษา แม้ว่าเกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ จะเป็นภาระหน้าที่ที่ครูปฐมวัยต้องปฏิบัติเป็นประจำอยู่แล้ว แต่ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทำให้ครูต้องนำข้อมูลการทำงานออกมาเขียนให้เห็นเป็นรูปธรรมหรือข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อให้สอดคล้องกับการประเมินตามตัวชี้วัด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียนการสอน และความพึงพอใจของผู้รับบริการหรือผู้ปกครอง การประเมินประสิทธิภาพการทำงานของครูถูกนำไปโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนเอกชนที่ให้ความสำคัญกับตัวเลขการประเมินคุณภาพการศึกษา เนื่องจากจะถูกนำไปเป็นจุดขายเพื่อสร้างความนิยมให้กับผู้ปกครองในการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนในโรงเรียน ครูปฐมวัยสังกัดโรงเรียนเอกชนจึงมีความกังวลเรื่องผลการประเมินการทำงานมาก จึงพยายามปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องกับระเบียบวินัยของโรงเรียนและข้อกำหนดต่าง ๆ ตามตัวชี้วัดของการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อไม่ให้ตนเองถูกประเมินให้ออกจากการทำงาน ในขณะที่ครูปฐมวัยที่สังกัดโรงเรียนรัฐบาลก็คำนึงถึงระบบการประเมินเช่นกัน แม้ว่าการประเมินผลเพื่อให้ออกจากการทำงานจะมีขั้นตอนที่ยุงยากกว่าโรงเรียนเอกชน แต่ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนก็มีความเข้มงวดมากเช่นกัน ทำให้ครูพยายามปฏิบัติตามระเบียบวินัยและมาตรฐานตัวชี้วัดต่าง ๆ เพื่อรักษาสถานภาพการทำงานของตนเองและสร้างความมั่นใจให้กับชีวิตการทำงานของตนเองและครอบครัว การควบคุมผ่านเอกสารเพื่อการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษาจึงถือเป็นการควบคุมการทำงานของครูปฐมวัยในอีกมิติหนึ่ง

การควบคุมครูปฐมวัยผ่านระเบียบวินัยทั้ง 4 มิติ เป็นเทคนิควิธีที่ผู้มีอำนาจสร้างขึ้นเพื่อให้ผู้ที่อยู่ใต้อำนาจปกครองตนเอง เช่น ต้องมาถึงโรงเรียนก่อนนักเรียนคนแรกมาถึง ต้องกลับบ้านหลังนักเรียนคนสุดท้ายออกจากโรงเรียน การไม่ทิ้งห้องเรียนและเด็ก ๆ ในระหว่างวัน การนำงานที่ยังค้างค้างกลับไปทำที่บ้าน การกระทำดังกล่าวเป็นการปกครองตนเองของครู ซึ่งดูเหมือนเป็นการตัดสินใจกระทำด้วยตนเองอย่างอิสระโดยไม่มีใครบังคับ แต่ความเป็นอิสระของปัจเจกนั้นกลับถูกครอบงำด้วยระเบียบวินัยที่อยู่ในสำนึกของครู ซึ่งไม่ใช่การบังคับและกำกับควบคุมโดยตรง แต่เป็นการใช้กลยุทธิ์การควบคุมที่มองไม่เห็น ทำให้ครูเชื่อว่ากฎระเบียบและวินัยเป็นเรื่องปกติธรรมดา

ที่ถูกปฏิบัติสืบทอดกันมา ทุกคนที่ทำงานในวิชาชีพครูปฐมวัยต้องปฏิบัติตาม กลายเป็นสำนึกที่อยู่ในตนเองคล้ายกับกฎศีลธรรม ถ้าไม่ปฏิบัติตามจะรู้สึกผิด เช่น การมารับเด็กคนแรกไม่ทันในตอนเช้าในวันที่เป็นเวรของตนเอง แม้จะมีครูคนอื่นทำหน้าที่แทน แต่ความรู้สึกผิดก็ยังอยู่ในตัวครู หรือการไม่ไปร่วมงานวันแม่ที่โรงเรียนของลูก เนื่องจากสำนึกและความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ต้องอยู่ทำกิจกรรมวันแม่กับเด็ก ๆ ในโรงเรียน โดยครูบางคนต้องทำหน้าที่เป็นแม่แทนแม่ของเด็กที่ไม่ได้มาร่วมกิจกรรม ในขณะที่ครูไม่สามารถไปร่วมงานของลูกตนเองได้ นอกจากนี้ระเบียบวินัยที่เข้ามาควบคุมการทำงานในชีวิตประจำวันของครูยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายของครู เนื่องจากภาระงานที่ต้องดูแลรับผิดชอบเด็กเล็กตลอดทั้งวัน ในขณะเดียวกันก็ต้องทำงานบ้านควบคู่ไปด้วยในบทบาทของแม่และภรรยา รวมถึงการนำงานที่โรงเรียนกลับไปทำต่อที่บ้าน ทำให้มีเวลาพักผ่อนน้อย จนบางครั้งทำให้ร่างกายเจ็บป่วย แต่ก็ไม่สามารถลาป่วยได้อย่างเต็มที่ตามระเบียบ เนื่องจากความสำนึกในความรับผิดชอบที่เข้าไปอยู่ในตนเอง อีกทั้งการลาต่อเนื่องเป็นเวลานานก็ส่งผลกระทบต่อประเมินผลการทำงานเพื่อพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนแม้จะเป็นการลาตามระเบียบก็ตาม นอกจากนี้ยังส่งผลให้เกิดความเครียดที่สะสมโดยไม่รู้ตัว เนื่องจากครูมักมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับเรื่องงานในความรับผิดชอบอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะในงานที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เช่น ความกังวลเกี่ยวกับอุบัติเหตุที่จะเกิดขึ้นกับเด็ก การจัดการปัญหาเกี่ยวกับเด็กแต่ละราย ซึ่งมีความแตกต่างกันในแต่ละวัน เพราะหากเกิดปัญหาการบาดเจ็บ ทั้งจากตัวเด็กเองหรือจากการทะเลาะวิวาทกัน ครูจะเป็นคนแรกที่ต้องรับผิดชอบ ความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นสะสมและต่อเนื่องส่งผลกระทบต่อสุขภาพของครู จนบางคนจำเป็นต้องไปพบแพทย์ เนื่องจากรู้สึกถึงความผิดปกติทั้งร่างกายและจิตใจ นอกจากนี้ความเครียดยังเกิดจากเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ ทำให้ครูไม่สามารถแยกเรื่องงานออกจากพื้นที่และเวลาส่วนตัวได้ เช่น การสอบถามข้อมูลของผู้ปกครองเกี่ยวกับเด็กนอกเวลางานในไลน์กลุ่มห้องเรียน และการติดตามงานของผู้บริหารในเวลากลางคืนและวันหยุด รวมถึงความเครียดที่เกิดจากภาระงานด้านเอกสารและงานธุรการเพื่อการประเมินคุณภาพของครูในปัจจุบัน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเทคนิควิธีของอำนาจที่ครูใช้ในการปกครองตนเองเพื่อให้มีมาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนด ทำให้ครูสามารถดำรงอยู่ในระบบได้ มีอาชีพและรายได้เพื่อเลี้ยงดูตนเองและครอบครัว การมีรายได้ทำให้ครูมีอิสระในการดำรงชีวิตด้วยตนเอง โดยไม่ต้องพึ่งพาบุคคลอื่น

อภิปรายผลการวิจัย

การทำงานของครูปฐมวัยในสังคมสมัยใหม่ถูกควบคุมด้วย “ระเบียบวินัย” ซึ่งเป็นการใช้อำนาจที่ไม่ใช่การบังคับร่างกายโดยตรง แต่เป็นการควบคุมให้กลายเป็นร่างกายที่สยบยอม

(Docile Body) เพื่อประสิทธิภาพในการทำงาน สอดคล้องตามทัศนะของมิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault, 1926-1984) ที่อธิบายเรื่องอำนาจที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่อยู่ในตัวเรา ถ้าเราปกครองตัวเอง ก็เป็นเหมือนร่างกายอยู่ใต้บังคับการของตัวเอง โดยเราต้องบังคับตัวเอง เทคนิควิธีในการควบคุมวินัยในที่นี้จึงหมายถึงเทคนิควิธีของการปกครองตนเอง (อานันท์ กาญจนพันธุ์, 2562) ซึ่งกระทำผ่านมิติต่าง ๆ ดังนี้

1. การควบคุมผ่านพื้นที่และเวลา เป็นการจัดวางตำแหน่งของคนลงบนพื้นที่ โดยการกำหนดว่าช่วงเวลาใดใครควรอยู่ในตำแหน่งไหนของพื้นที่ เพื่อลดปัญหาการรวมกลุ่มและพูดคุยกันระหว่างการทำงาน และทำให้สามารถใช้เวลาบนพื้นที่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนี้ ระเบียบวินัยยังได้จัดสร้างพื้นที่ที่สามารถระบุได้เสมอว่าใครอยู่ใครขาด สามารถจะรู้ได้ว่าจะหาบุคคลต่าง ๆ ให้พบได้ที่ไหนและอย่างไร อีกทั้งยังจัดการสร้างระบบสื่อสารที่ก่อประโยชน์และขัดขวางการสื่อสารแบบอื่น ๆ ช่วยให้สามารถเฝ้าดูพฤติกรรมของแต่ละบุคคลได้ทุกขณะ สามารถประเมินให้คุณให้โทษ ตรวจวัดคุณภาพและความดีความชอบของแต่ละบุคคลได้ (ทองกร โภคธรรม, 2547) เป็นการทำงานภายใต้มาตรการเรื่องเวลาในพื้นที่เฉพาะ เช่น มีตารางเวลาทำงานที่ชัดเจน เข้าทำงานตรงเวลา ไม่สาย ไม่ขาด ไม่อู้งาน ไม่พูดมาก รักษากฎระเบียบ ใครทำได้สอดคล้องกับมาตรการก็จะก้าวหน้าในการทำงาน แต่ถ้าหากฝ่าฝืนและทำตัวไม่เหมาะสมกับการเป็นแรงงานที่ดี ก็จะถูกทำโทษ เช่น ตำหนิ ตักเตือน ไม่ขึ้นเงินเดือน พักงาน และไล่ออก นี่คือนิยามของอำนาจแบบใหม่พลางตัวเองอย่างแยบยลในนามของความรู้เพื่อสร้างระบอบความจริงขึ้นมา (จารุณี วงศ์ละคร, 2561) การควบคุมผ่านพื้นที่และเวลา เป็นเทคนิคของการตีตารางลงบนพื้นที่แล้วจัดวางผู้คนลงบนพื้นที่ เพื่อให้ง่ายต่อการกำกับควบคุม แต่สิ่งที่สำคัญกว่า คือ การให้คนตำแหน่งต่าง ๆ แสดงศักยภาพออกมาให้มากที่สุดบนพื้นที่ที่ถูกกำหนดขึ้น เป็นการให้ความสำคัญกับกระบวนการทำงานขององค์ประกอบย่อย มิใช่มุ่งหวังที่ความสำเร็จของเป้าหมายแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่ให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพขององค์ประกอบย่อย ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรรวม กล่าวคือ เทคนิคการตีตารางหรือการกำหนดให้คนในตำแหน่งต่าง ๆ อยู่ในพื้นที่ที่แตกต่างกัน เป็นเทคนิควิธีของอำนาจที่กระทำกับองค์ประกอบย่อย เช่น ถ้าครูอยู่กับห้องเรียน ไม่ออกไปทำกิจกรรมอื่น ครูก็จะมีเวลาดูแลนักเรียนอย่างเต็มที่ ทำให้การเรียนการสอนและการดูแลเด็กมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะไปสัมพันธ์กับประสิทธิภาพที่ดีขององค์ประกอบย่อย ๆ อื่น หายที่สุดก็จะนำไปสู่ประสิทธิภาพที่สูงสุดของโรงเรียน ทั้งนี้ โรงเรียนใช้ระเบียบวินัยในการจัดการพื้นที่และเวลาเพื่อให้เอื้อต่อการมองเห็นการทำงานของครู โดยเป็นการควบคุมผ่านการสังเกตและเฝ้าจับตามอง (Gaze) ซึ่งแตกต่างจากอำนาจแบบกดขี่ แต่เป็นการเข้าไปควบคุมร่างกายครูผ่านสถาปัตยกรรมของโรงเรียน อาคารเรียน ห้องเรียน และ

สนามเด็กเล่น เพื่อเฝ้าดูและสอดส่องการทำงานได้ตลอดเวลา ซึ่งฟูโกต์เรียก “สรรพทัศน์” (Panopticon) ซึ่งเป็นเครื่องมือทางสถาปัตยกรรม (Architectural Apparatus) ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการใช้อำนาจกับร่างกายมนุษย์ (Foucault, M., 1977) โดยในปัจจุบันถูกนำมาปรับใช้กับการออกแบบพื้นที่ทางกายภาพในองค์กรการทำงาน ซึ่งทำให้สามารถควบคุมการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่ต้องใช้การบังคับโดยตรง ซึ่งถือว่าเป็นเทคนิควิธีของอำนาจที่แยบยล

2. การควบคุมผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ เช่น กล้อง CCTV ที่ถูกติดตั้งในสถานที่ต่าง ๆ ของโรงเรียน โดยอ้างเหตุผลในเรื่องของความปลอดภัยของเด็กและเพื่อป้องกันคุ้มครองครูหากผู้ปกครองต้องการรับรู้ข้อเท็จจริงในกรณีที่เกิดปัญหากับเด็กภายในพื้นที่โรงเรียน แต่ในขณะเดียวกันครูก็รู้สึกว่าการถูกจับจ้องและสอดส่องอยู่ตลอดเวลา ซึ่งแตกต่างจากการเดินตรวจตราเป็นครั้งคราวของผู้บังคับบัญชาในอดีต อีกทั้งข้อมูลต่าง ๆ ยังสามารถเรียกดูซ้ำและคงอยู่ตลอดไป นอกจากการถูกจับจ้องและสอดส่องในพื้นที่ทำงานแล้ว ครูและบุคลากรเด็กยังถูกจับจ้องและสอดส่องพื้นที่ส่วนตัวบนโลกออนไลน์อย่างเช่น Facebook ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการซ้อนทับกันระหว่างพื้นที่สาธารณะและพื้นที่ส่วนตัว ทำให้ครูรู้สึกถึงการถูกจับจ้องและสอดส่องอยู่ตลอดเวลา เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่จึงเป็นเทคนิควิธีของอำนาจที่ควบคุมครอบคลุมวัยทั้งในพื้นที่โรงเรียน และพื้นที่ส่วนตัวนอกเวลาการทำงาน กลายเป็นชีวิตเต็มไปด้วยการสอดส่อง (Surveillance) หรือเรียกว่า “การใช้ชีวิตในสังคมแห่งการสอดส่อง” (Living in Surveillance Society)

3. การควบคุมผ่านการแต่งกายและกิริยาท่าทาง เป็นการนำเอาระเบียบวินัยเข้าไปกำหนดกิริยาท่าทางของครูที่แสดงออกมาทางร่างกาย เช่น การพูดด้วยถ้อยคำสุภาพ ไม่พูดคำหยาบ การทำกิจวัตรต่าง ๆ ด้วยความระมัดระวัง การเป็นคนที่ไม่ชอบบอกริยาและดักเตือนผู้อื่นอยู่เสมอ รวมไปถึงการแต่งกายที่มิดชิด ไม่เปิดเผยให้เห็นรูปร่างมากเกินไป ระเบียบวินัยจะเข้าไปควบคุมร่างกายและผลิตร่างกายที่เชื่อฟังและได้รับการฝึกฝน หรืออีกนัยหนึ่ง คือ ร่างกายที่ “ว่านอนสอนง่าย” (ทองกร โภคธรรม, 2547) เป็นการใช้อำนาจผ่านระเบียบวินัยเพื่อเพิ่มความสามารถในการทำงานของร่างกาย ทำให้ร่างกายสยบยอม ระเบียบวินัยจึงเป็นสิ่งที่ยึดโยงระหว่างประสิทธิภาพในการทำงานของครูปฐมวัยกับอำนาจตามสายงานบังคับบัญชาที่กระทำต่อร่างกาย ฟูโกต์เปรียบเทียบกับอำนาจที่ไปบงการคน จนทำให้มนุษย์กลายเป็นร่างกายใต้บงการนั้นเป็นเหมือนภาพตัวแทนของปฏิบัติการของอำนาจในลักษณะที่เป็นวินัย (Disciplinary Power) (อานันท์ กาญจนพันธุ์, 2562)

4. การควบคุมผ่านเอกสารเพื่อการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา เนื่องจากสังคมปัจจุบันเป็นสังคมวินัย (Disciplined Society) ที่ต้องมีการกำกับ ควบคุม และตรวจสอบอยู่ตลอดเวลาด้วยระบบฐานข้อมูล และการสร้างกฎเกณฑ์กติกาให้คนในสังคมควบคุมวินัยของตนเอง

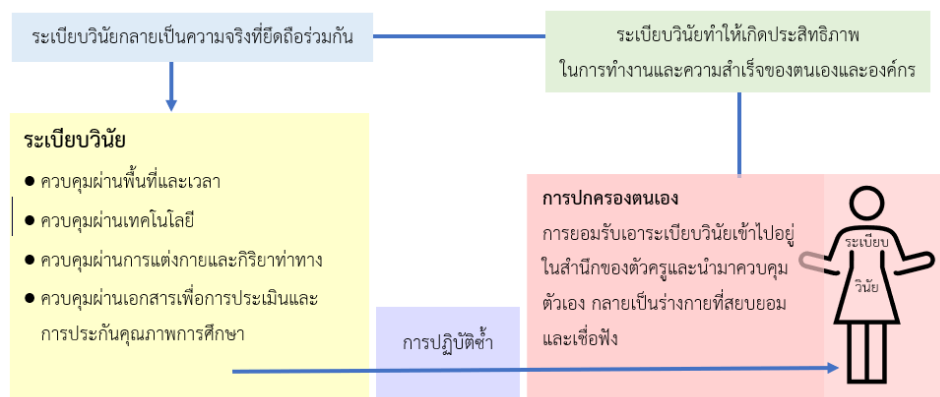
โดยรัฐพยายามสร้างอำนาจในการกำกับควบคุมสถาบันการศึกษาผ่านระบบการประกันคุณภาพการศึกษา (วัชร บุญวิทยา, 2561) ทำให้ครูปฐมวัยถูกควบคุมผ่านเอกสารการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งไม่ใช่การควบคุมผ่านระเบียบวินัยที่กระทำต่อร่างกายโดยตรง แต่เป็นเทคนิควิธีของอำนาจในการควบคุมโดยใช้เอกสารการประเมินผลการทำงานของครู เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการจับจ้องและสอดส่องผ่านเอกสารในสังคมสมัยใหม่ ระบบการประเมินทำให้ครูยอมรับและปฏิบัติตามมาตรฐานตัวชี้วัดการทำงานเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ชีวิตการทำงานของครูจึงผูกติดอยู่กับเกณฑ์มาตรฐานเพื่อการประเมินและการจัดอันดับสูงต่ำอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเป็นอีกหนึ่งเทคนิควิธีของอำนาจที่ครูปฐมวัยใช้ในการกำกับควบคุมตนเอง

ในที่สุดระเบียบวินัยและประสิทธิภาพในการทำงานจะเข้าไปอยู่ในความคิดและตัวตนของครูจนกลายเป็นเรื่องปกติ กฎระเบียบก็จะกลายเป็นกฎศีลธรรม และกลายเป็นร่างกายทางสังคม (Social Body) ซึ่งไม่ได้เกิดจากอำนาจที่มีอยู่ในสังคม แต่เกิดจากอำนาจที่กำกับควบคุมอยู่ในตัวปัจเจกบุคคล (Foucault, M., 1980) สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องปฏิบัติการสร้างร่างกายใต้บงการของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำของเบญจวรรณ บุญแสงโท (2558) พบว่า อำนาจ ความรู้ และความจริงในระบบเรือนจำที่มุ่งเป้าไปที่การคุมขังในระดับจิตสำนึกหรือจิตใจ เพื่อสร้างผู้ต้องขังให้เป็นตัวตนแห่งวินัย ด้วยการมีสำนึกรู้ (Internalized Discipline) จนนำไปสู่การจัดการกับร่างกายของตนเองอย่างจำนน อย่างไรก็ตามครูปฐมวัยในฐานะของปัจเจกชนก็สามารถที่จะตั้งคำถามและต่อรองกับระเบียบวินัยเพื่อสร้างตัวตนของตนเองขึ้นมาใหม่ได้ โดยครูต้องพยายามค้นหาและตั้งคำถามกับตัวเองว่าเราเป็นใคร กำลังทำอะไร และทำไมจึงทำเช่นนั้น เป็นการตรวจสอบสำนึกในตัวตนของตนเอง เพื่อมิให้หลงลืมจนทำให้วินัยที่ผู้มีอำนาจใช้ในการกำกับควบคุมกลายเป็นเรื่องปกติธรรมดา เช่น ครูบางคนยอมรับกฎระเบียบของโรงเรียนที่อนุญาตให้ลาออกได้เพียง 30 วัน ด้วยการอ้างเหตุผลในเรื่องของความรับผิดชอบที่มีต่อเด็ก ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วครูสามารถเรียกร้องและต่อรองต่อกฎระเบียบที่ผู้มีอำนาจสร้างขึ้นได้ โดยไม่จำเป็นต้องยอมรับอำนาจที่กระทำผ่านระเบียบวินัยว่าเป็นสิ่งปกติ โดยเฉพาะหากระเบียบวินัยนั้นไม่สอดคล้องกับกฎหมายและส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของครู

องค์ความรู้ใหม่

ระเบียบวินัยเป็นเทคนิควิธีของอำนาจที่ควบคุมครูในมิติต่าง ๆ และเกิดจากการปฏิบัติซ้ำ จนยอมรับและยึดถือเอากฎระเบียบที่ปฏิบัติเข้าไปอยู่ในตนเอง โดยมองว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องและ

เหมาะสม เป็นร่างกายที่อยู่ภายใต้การปกครองของตัวเอง ยิ่งปฏิบัติตามระเบียบวินัยมากเพียงใด ก็จะหมายถึงการทำงานที่มีประสิทธิภาพสูงมากขึ้น และจะกลายเป็นมาตรฐานการทำงานของครูที่เป็นเงื่อนไขสำคัญในการประเมินผลการทำงานเพื่อเลื่อนตำแหน่ง ปรับขึ้นเงินเดือน หรือแม้แต่การถูกประเมินให้ออกจากการทำงาน ระเบียบวินัยในการทำงานทำให้ครูต้องควบคุมตนเองเพื่อให้สามารถอยู่รอดในระบบและสร้างความก้าวหน้าในการทำงานให้กับตนเอง และส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กรในที่สุด โดยระเบียบวินัยจะเข้าไปอยู่ในสำนึกของครูจนกลายเป็นเรื่องปกติและเป็นความจริงที่ยึดถือร่วมกัน ซึ่งเป็นเทคนิควิธีของอำนาจที่ถูกนำมาใช้ในองค์กรสมัยใหม่ เป็นอำนาจที่ปราศจากการใช้ความรุนแรงหรือทำให้ร่างกายเจ็บปวด แต่เป็นอำนาจที่เข้าไปควบคุมจิตวิญญาณในการทำงาน จนกลายเป็นร่างกายที่สยบยอมและเชื่อฟัง

ภาพที่ 1 เทคนิควิธีของอำนาจที่ใช้ในการควบคุมการทำงานของครูปฐมวัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

ระดับกระทรวง

1. ควรกำกับควบคุมนโยบายที่เกี่ยวข้องกับระเบียบวินัยในโรงเรียนให้เป็นไปตามสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องทุกระดับ โดยคำนึงถึงสุขภาพและคุณภาพชีวิตของครูเป็นสำคัญ เช่น สิทธิการลาคลอดบุตร 90 วันตามกฎหมาย ควรมีระบบการติดตามตรวจสอบการบังคับใช้กฎระเบียบของโรงเรียนให้เป็นไปตามกฎหมาย มีช่องทางให้ครูสามารถสื่อสารไปยังหน่วยงานระดับกระทรวงโดยตรงเกี่ยวกับการบังคับใช้ระเบียบวินัยที่ไม่เป็นธรรมและไม่เป็นไปตามกฎหมาย โดยไม่ผ่านลำดับชั้นการบังคับบัญชาของโรงเรียน เป็นการเพิ่มอำนาจให้กับครูในโรงเรียน เพื่อให้ได้รับสิทธิตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน

2. การดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ต้องไม่ทำให้ครูใช้เวลาในการเตรียมเอกสารเพิ่มมากขึ้นจากการทำงานในหน้าที่ตามปกติ ควรมีฐานข้อมูลกลางให้ครูสามารถนำเข้าข้อมูลในระบบเพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นข้อมูลที่เกิดจากการทำงานตามหน้าที่รับผิดชอบในแต่ละวัน ทำให้ครูมีเวลาอยู่ในห้องเรียนกับเด็กมากขึ้น และลดความตึงเครียดของครูจากการมีภาระงานในความรับผิดชอบที่มากเกินไป ซึ่งจะส่งผลต่อสุขภาพของครูและประสิทธิภาพในการดูแลเด็ก

3. หลักการประกันคุณภาพการศึกษา ควรกำหนดเป็นกรอบกว้าง ๆ และมีความยืดหยุ่น โดยสามารถนำไปปรับใช้ตามความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียน รวมถึงการเปิดโอกาสให้แต่ละโรงเรียนสามารถสร้างเกณฑ์เฉพาะของตนเองขึ้นมา เป็นการยอมรับถึงความหลากหลายของรูปแบบการจัดการศึกษาที่เชื่อมโยงกับการประเมินคุณภาพที่โรงเรียนกำหนดขึ้น สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและท้องถิ่น ถือเป็นกระจายอำนาจการจัดการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพจากส่วนกลางหรือระดับกระทรวงออกไปสู่ระดับโรงเรียน

ระดับโรงเรียน

1. กฎระเบียบเรื่องการลาของครู ควรอยู่ภายใต้กฎระเบียบของกระทรวง และสอดคล้องตามสิทธิในรัฐธรรมนูญ แต่ละโรงเรียนต้องถือปฏิบัติร่วมกัน ไม่ควรมีความแตกต่างกันระหว่างโรงเรียนของรัฐและเอกชน ในประเด็นนี้มีความเชื่อมโยงกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในระดับกระทรวง (ข้อ 1) กำหนดให้มีช่องทางการสื่อสารของครูไปยังหน่วยงานระดับกระทรวง โดยตรงเกี่ยวกับการบังคับใช้ระเบียบวินัยที่ไม่เป็นธรรมและไม่เป็นไปตามกฎหมาย โดยไม่ผ่านลำดับชั้นการบังคับบัญชาของโรงเรียน

2. การทำงานนอกเหนือเวลาทำงานตามที่กฎหมายกำหนดต้องมีการจ่ายค่าตอบแทนทุกกรณีและให้เป็นไปด้วยความสมัครใจ โดยครูและโรงเรียนต้องรับผิดชอบร่วมกันในการหาครูมาดูแลเด็กแทน เนื่องจากการลาหยุดของครูจะส่งผลกระทบต่องานดูแลเด็กเล็กที่ไม่สามารถดูแลตัวเองได้ ซึ่งเป็นลักษณะงานที่แตกต่างจากอาชีพอื่น

3. การใช้เทคโนโลยีเข้ามาจับจ้องและสอดส่องในโรงเรียนและการนำไปใช้ประโยชน์ ควรคำนึงถึงสิทธิความเป็นส่วนตัวของครูและเด็กตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 (PDPA) โดยเฉพาะเรื่องการเผยแพร่รูปภาพหน้าคนอื่นต่อสาธารณะ

4. การเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการออกแบบเครื่องแต่งกายร่วมกับโรงเรียน โดยไม่จำเป็นต้องเป็นรูปแบบเดียวกันทั้งหมด โรงเรียนควรกำหนดเป็นกรอบกว้าง ๆ เพื่อให้ครูมีอำนาจในการเลือกปฏิบัติได้ โดยให้คำนึงถึงความเหมาะสมกับกิจกรรมการดูแลเด็กในแต่ละ

ละวัน ความแตกต่างหลากหลายในการแต่งกายของครูที่เชื่อมโยงกับกิจกรรมการเรียนรู้จะช่วยในการเสริมสร้างจินตนาการของเด็กเล็ก

5. สร้างระบบการนำเข้าข้อมูลเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาที่เชื่อมโยงกับการทำงานในแต่ละวัน เพื่อไม่ให้ครูมีภาระในการจัดเตรียมเอกสารเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาเพิ่มมากขึ้น ผลการประกันคุณภาพการศึกษาสามารถนำมาเป็นเกณฑ์ในการประเมินเพื่อเลื่อนขั้นหรือให้ออกได้ แต่ต้องมีข้อมูลการทำงานในมิติอื่นมาประกอบด้วย และควรเปิดช่องทางให้ครูผู้รับการประเมินรับทราบและชี้แจงข้อมูลได้ เป็นการรักษาความสมดุลของอำนาจระหว่างตำแหน่งต่าง ๆ ในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางการศึกษาเรื่องระเบียบวินัยในมิติของอำนาจในองค์กรอื่น ๆ ทั้งองค์กรของรัฐและเอกชน องค์กรขนาดใหญ่และขนาดเล็ก ตลอดจนองค์กรที่จัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อสะท้อนให้เห็นการทำงานของอำนาจในรูปแบบใหม่ที่ปราศจากการใช้ความรุนแรง แต่อำนาจทำงานอย่างแยบยลผ่านระเบียบวินัย ที่ดูเหมือนว่าบุคคลกระทำการสิ่งต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจ หากแต่แท้จริงแล้วเรากำลังยอมรับเอาระเบียบวินัยเข้าไปอยู่ในตัวและกำกับควบคุมตนเอง ผลการวิจัยมิได้สนับสนุนให้มีการละเมิดระเบียบวินัยอย่างไร้เหตุผล แต่ต้องการให้รู้เท่าทันว่าเรากำลังถูกควบคุมด้วยอำนาจในรูปแบบใด และเราในฐานะที่เป็นสมาชิกขององค์กรนั้น ๆ สามารถตั้งคำถาม วิพากษ์ ต่อบรอง และเสนอทางออกให้กับปัญหาหรือสถานการณ์ที่เผชิญกับการใช้อำนาจที่ไม่เป็นธรรมอย่างไร เพื่อเป็นการสร้างสมดุลเชิงอำนาจระหว่างผู้ที่มีอำนาจมากกว่าและผู้ที่มีอำนาจน้อยกว่าในองค์กร

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สำหรับทุนอุดหนุนการวิจัย และขอบคุณข้อมูลจากรายงานการวิจัยเรื่อง “งานการดูแลเด็กในสังคมแห่งการสอดส่อง และผลกระทบต่อครูและผู้ดูแล”

เอกสารอ้างอิง

- จารุณี วงศ์ละคร. (2561). อำนาจชีวะในทัศนะของ มิเชล ฟูโกต์. *วารสารปณิธาน: วารสารวิชาการด้านปรัชญาและศาสนา*, 14(1), 135-162.
- ทองกร โภคธรรม. (2547). *ร่างกายใต้บังคับการ ปฐมบทแห่งอำนาจในวิถีสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.

- เบญจวรรณ บุญแสงโท. (2558). ปฏิบัติการสร้างร่างกายใต้บงการของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำ. *วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์*, 23(2), 151-180.
- วัชรีย์ บุญวิทยา. (2561). มองการศึกษาไทยผ่านยุคสมัยของสังคม. ใน ชลิตา บัณทวงศ์ และปริญทร์ นาคสิงห์ (บ.ก.), *สังคมและวัฒนธรรมไทยร่วมสมัย* (168-199). กรุงเทพฯ : ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). *แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2564-2570*. เข้าถึงได้จาก <http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1903-file.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2562). *ข้อกำหนดวินัย และการดำเนินการทางวินัย การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ*. เข้าถึงได้จาก <http://www.reo8.moe.go.th/Wp-content/uploads/2022/02/>
- อนุสรรา อุดทะ และจิตติมา วรรณศร. (2563). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของครูปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 22(4), 305-316.
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2562). *คิดอย่างมีเหตุผลโฟกัส คิดอย่างวิพากษ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สยาม.
- Dorice, N. N., Hesborn, M. C., & Benard, K. Y. (2016). *Teachers' Disciplining Styles Influence on Pupils' Behaviour Modification in Primary Schools in Kimilili Sub-country, Kenya*. Retrieved from <http://www.file:///C:/Users/fsocwrd/Downloads/MY3RDJOURNAL.pdf>
- Foucault, M. (1972). *The Archaeology of Knowledge and the Discourse on Language*. Translated by Alan Sheridan. New York : Vintage Books.
- Foucault, M. (1977). *Discipline and Punish, The Birth of the Prison*. Translated by Alan Sheridan. New York : Vintage Book.
- Foucault, M. (1980). *Power/Knowledge: Selected Interviews and Other Writings 1972-1977*. New York : Vintage Books.
- Perryman, J. (2006) . Panoptic performativity and school inspection regimes: disciplinary mechanisms and life under special measures. *Journal of Education Policy*, 21(2), 147-161. doi.org/10 .1080/02680930500500138